

Подальші розвідки щодо вивчення українського орнаменту характеризуються різновекторними напрями досліджень. Зокрема, мистецтвознавчий аспект дослідження переслідували у своїх роботах науковці: В. Любченко «Орнамент у прикладному мистецтві» (1977) [5], О. Найден «Орнамент українського народного розпису» (1989) [7], Г. Удріс «Український народний орнамент кінця XIX – початку XX століття» (1993) [9]. Методичні засади проведення етнографічних досліджень описала науковець Г. Маслова «К методике полевого изучения орнамента, 1977» (1979) [6].

Етнографічний аспект за основу своїх досліджень обрали Н. Охріменко «Побутові реалії в тканих орнаментальних мотивах Полісся» (1989) та Т. Романець «Орнамент»: можливості уточнення терміна. Сосуд, посудина, посуд: до проблеми архетипів народної творчості» (1995). І. Рязанцева віддала перевагу педагогічному напрями наукового дисертаційного дослідження: «Общеобразовательная функция орнамента в подготовке учителя изобразительного искусства» (1994).

Відтак, проведений історіографічний аналіз дослідження орнаменту як феномену декоративно-прикладного мистецтва науковцями радянського часу дає підстави стверджувати, що:

- по-перше, проблема дослідження орнаменту не залишилася поза увагою науковців досліджуваного періоду, навіть, у складні роки лихоліття;
- по друге, започатковано вивчення закономірностей орнаментальної структури окремих ремесел у зв'язку із значним поглибленням фактологічного матеріалу різних видів декоративного мистецтва;
- по-третє, виокремлено напрями наукового пізнання орнаментики: мистецтвознавчий, історичний, етнографічний, археологічний, педагогічний.

Список використаних джерел:

1. Антонович Д. Український орнамент / Українська культура : лекції за ред. Д. Антоновича // Київ, 1993. – С. 385–403.
2. Иванов С. Народный орнамент как исторический источник // СЭ. – 1958. – № 2. – С. 3–23.
3. Запаско Я. Деякі питання теорії орнаментального мистецтва // НТЕ. – 1959. – № 1. – С. 54–60.
4. Павлуцький Г. Історія українського орнаменту // Київ, 1927. – 27 с.
5. Любченко В. Орнамент у прикладному мистецтві // Львів, 1977. – С. 60–66.
6. Маслова Г. К методике полевого изучения орнамента // Москва, 1979. – С. 235–243
7. Найден О. Орнамент українського народного розпису // Київ, 1989. – 134 с.
8. Новицька М. Орнамент української вибійки: Альбом // Київ, 1950. – 93 с.
9. Удріс Г. Український народний орнамент кінця XIX – початку XX століття // Народна творчість та етнографія. – 1993. – № 1. – С. 53–58.
10. Щербаківський В. Основні елементи орнаменталії українських писанок та їхнє походження // Прага, 1925. – 34 с.

Довгун О.В.

студентка,

Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури

ТВОРЧІ ДОСЯГНЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКОВОЇ ІЛЮСТРАЦІЇ

Сьогодні сміливо можна говорити, що українська книга стрімко розвивається, стаючи справжнім культурним артефактом. Все це завдяки новому поколінню молодих художників, які прагнуть робити її не лише функціональною, а й красивою.

У Мюнхені щороку Міжнародна бібліотека для дітей та юнацтва укладає каталог «Білі круки» (The White Ravens) із найкращих книжок із понад 40 країн світу. У 2001 та 2002 роках «білими круками» стали українські книжки видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА», проілюстровані Володимиром Голозубовим, Костем Лавром, Владиславом Єрком та Сергієм Савченком. Після тривалої паузи наступною у престижному каталозі 2011 року опинилася поетична збірка Василя Голобородька, яку для «Граней-Т» проілюструвала Інга Леві. Далі присутність українських видань серед «білих круків» стала щорічною, поповнившись книжками з ілюстраціями Володимира Штанка, Ганни Осадко, Тетяни Денисенко, Поліни Дорошенко, Мар'яни Прохасько, Олени Старанчук та Олега Грищенка. 2015-го року найкращими українськими дитячими книжками журі обрало «Війна, що змінила Рондо» Андрія Лесіва та «Мій маленький Київ. Путівник для дітей». У 2016 році до каталогу також увійшло два українських видання – «Хто росте у парку» та «Вітер з-під сонця» Оксани Луцєвської. До цьогорічного списку ввійшли «Фарбований Лис» Івана Франка від видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА» та «Сузір'я Курки» Софії Андрухович і Мар'яни Прохасько [1]. Такі успіхи свідчать про те, що наші видавці почали приділяти більше уваги оформленню книжок і не бояться ризикованих експериментів.

Дослідники сучасної української ілюстрації [1, 3, 4, 5] стверджують, що сьогодні ми спостерігаємо новий етап в історії української ілюстрації, коли вітчизняна книга сміливо завойовує європейський ринок. Метою нашої наукової розвідки є виокремлення провідних творчих досягнень новітньої української книги.

Ілюстратор з Києва і співзасновник Клубу ілюстраторів Pictoric Анна Сарвірова, яка стала учасником провідного міжнародного ярмарку Bologna Children's Book Fair у 2017 році й увійшла до переліку з 75-ти кращих ілюстраторів світу з ілюстраціями для збірки віршів білоруського автора Сергія Прилуцького «Геть дорослих» (видавництво «Люта справа»), вважає, що стати частиною світового книжкового ринку є чудовим стимулом працювати далі [5]. Її роботи представляють сучасні тенденції в оформленні дитячої літератури.

Визначною подією в мистецтві української книго стало створення Каналом Плюсплюс 3D-книги за мотивами проекту «Це наше і це твоє». Вона представляє собою книжку-гру, що розповідає чимало вражаючих фактів про нашу країну, якими можна пишатися. Цей проект був створений як реакція на події останнього року в нашій країні, свідками яких стали і наші діти [3]. Книга складається з 6-ти 3D розворотів, на кожному з яких відтворено один з цікавих фактів про нашу країну. Яскраві об'ємні ілюстрації роблять перегляд книги цікавим заняттям для всієї родини. Зміст ілюстрації допомагає дитині виростити у собі почуття приналежності до країни, відчути гордість від того, що вони українці.

Для любителів електронних носіїв з'явився додаток для iPad «Снігова Королева», розроблений українською компанією Timescode у співпраці з видавництвом «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА». Святкова затишна атмосфера класичної казки Ханса Крістіана Андерсона з приголомшливими ілюстраціями Владислава Єрка перетворена на книгу формату ХХІ століття. Додаток наповнений різними спецефектами: наприклад, ефектом відображення, що був використаний на багатьох сторінках. Експериментальні ідеї народжувалися за «круглим» столом, кожен учасник команди вніс свою лепту: три художника працювали над книгою в офісі, залучалися 2 фрілансера. Кожну сторінку потрібно було підготувати – вирізати необхідні елементи, і повністю реставрувати фон. До озвучення тексту підійшли також дуже серйозно. Англійську версію записали в Каліфорнії, запросили професійну актрису Джоану Паркер, вона озвучила десятки аудіо-книг в США і отримала за це кілька престижних нагород [4].

2017-й видався доволі щедрим на комікси, представлені на двох найгучніших книжково-коміксних фестивалях. Це не лише видання перших офіційних перекладів

чотирьох коміксів DC, а й чимало графічних історій українських авторів. Серед них – довгоочікувана друга частина графічного роману «Герой поневолі», або ж сенсаційний вихід у світ першого тому стім-панкового коміксу «Воля». Комікси продовжують з'являтися, а ілюстратори розробляють нові теми, як то комікс «Савка і Баклан» Сашка Ком'яхова [2].

Збірка «Воля» складається з трьох окремих історій, виконаних у трьох авторських художніх стилях під твердою обкладинкою обсягом 56 сторінок. Сценарієм до коміксу займався В'ячеслав Бугайов (автор ідеї) і Олександр Філіпович із неформального творчого об'єднання UGAR Production, а також видавець Денис Фадєєв (Asgardian Comics). Втілювали ідеї у малюнок художники Олексій Бондаренко, Максим Богдановський, Олександр Опара, Вікторія Пономаренко та JeTop. Проект дуже складний, адже важко догодити читачам (деяких, наприклад, негативно вразив епізод із Грушевським-ніндзею, інших же повеселив). Саме тому автори неодноразово наголошували, що це альтернативна історія, події якої відбуваються у паралельному всесвіті. Стилiстика збірки виконана у жанровому міксі стімпанку, фантастики, екшену, фентезі та навіть жахів. Героями коміксу стали професор Вернадський, польська суперагентка Агнешка, майор Кривоніс із новою електромагнітною гвинтівкою Вій-2, що завдяки індуктивній електромагнітній Tesla-катушці може спопеляти кількох супротивників одночасно (прямо як у фільмі «Капітан Америка» суперзброя Червоного Черепа), вояки ЗУНР, навіть Скоропадський, Сікорський і навіть Нестор Махно, а також український повітряний флот із 400 аеропланів, і п'ятимоторні важкі бомбардувальники-біплани «Zeppelin-Staaken R-XIVa», і літаки-розвідники Anatra DS, бронепотяги, панцирні війська і ще багато машинерії 1920-х. У планах авторів – настільна та комп'ютерна гра, екранізація.

Підсумовуючи вищесказане варто зазначити, що останні роки для української книжкової ілюстрації були і залишаються доволі плодотворними. Вітчизняна книга стає більш експериментальною, різножанровою, сміливо поєднуючи традиційно високій рівень художньої майстерності з пошуком нових форматів, новітніх засобів виразності, нестандартних технологій зацікавлення вибагливих читачів.

Список використаних джерел:

1. Українські книжки ввійшли до списку кращих у світі [Електронний ресурс] // Український інтерес – 2017. – Режим доступу до сайту: <https://uain.press/world/ukrayinski-knyzhky-uvijshly-spyску-krashhyh-u-sviti/>
2. Made in Ukraine: комікси великі й маленькі [Електронний ресурс] // Читомо – 2017. – Режим доступу до сайту: <http://www.chytomo.com/issued/made-in-ukraine-komiksi-veliki-j-malenki>
3. В книжкових магазинах з'явилася перша дитяча 3D книга про Україну [Електронний ресурс] // ТСН Україна – 2017. – Режим доступу до каналу: <https://ru.tsn.ua/ukrayina/v-knizhnyh-magazinah-poyavilas-pervaya-detskaya-3d-kniga-ob-ukraine-ot-kanala-plyusplyus-401858.html>
4. Як створювалася сама популярна українська книга для iPad [Електронний ресурс] // Хорошоп – 2017. – Режим доступу до сайту: <https://ain.ua/2013/02/08/kak-sozdavalas-samaya-populyarnaya-ukrainskaya-kniga-dlya-ipad>
5. Український ілюстратор виставить свої роботи в Болоньї [Електронний ресурс] // Культпростір – 2017. – Режим доступу до сайту: <https://cultprostir.ua/ru/news-single/ukrainskiy-illyustrator-vystavit-svoi-raboty-v-bolone>